

Riksdagen Uppteckningar vid EU-nämndens sammanträden 2017/18:17

Fredagen den 15 december

§ 1 Transport, telekommunikation och energi

Statsrådet Ibrahim Baylan

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för transport,
telekommunikation och energi den 26 juni 2017

Återrapport från informellt ministermöte den 19–20 september 2017

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
transport, telekommunikation och energi den 18 december 2017

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar samordnings- och energiminister Ibrahim Baylan välkomna till dagens EU-nämndssammanträde.

Först har vi återrapporter från två möten. Finns det något som samordnings- och energiministern önskar tillägga?

Anf. 2 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr ordförande! God morgon, kära ledamöter! Sedan jag sist samrådde med EU-nämnden har det som ni vet hållits ett energiministermöte i Luxemburg under det maltesiska ordförandeskapet. Det var den 26 juni. Vi har också haft ett informellt energiministermöte under det estniska ordförandeskapet i Tallinn den 19–20 september.

Vi har sänt skriftliga rapporter från dessa möten. Om det finns några frågor svarar jag gärna på dem, annars tänkte jag inte föredra något mer.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Det finns inga frågor.

Vi går vidare till Lagstiftningsöverläggningar och dagordningspunkt 3, Paketet för ren energi. Den innehåller delar, så vi tar dem del för del. Vi börjar med 3 a, Förordningen om styrningen av energiunionen.

Anf. 4 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr ordförande! Senaste gången vi diskuterade styrningsförordningen hade förhandlingarna inte kommit så långt. I förhandlingarna under våren och hösten har en stor grupp medlemsstater riktat betydande kritik mot förslagets ambitionsnivå. I vissa avseenden har detta varit positivt. Det har gällt både omfattande och detaljerade krav på rapportering. I andra avseenden ser vi en risk att urvattningen slår mot uppfyllelsen av 2030-målen.

Jag är glad att jag i dag kan konstatera att trots att de flesta av medlemsstaterna har varit starkt kritiska till förslaget har flertalet frågor under förhandlingen till slut utvecklats i en för Sverige positiv riktning.

Några objektiva kriterier kommer att användas för kommissionens utvärdering av medlemsstaternas bidrag för förnybart för att säkerställa att alla medlemsstater bidrar till målen. Frågan kommer också att diskuteras vid rådmötet.

Det kollektiva ansvaret har nu förskjutits till de medlemsstater som inte gjort tillräckliga framsteg med sina nationella bidrag. Framstegen kontrolleras genom två milstolpar med procentenheter för hur stor andel av medlemsstaternas bidrag som ska ha uppnåtts 2023 och 2025.

Under förhandlingen har integreringen av energi och klimat blivit tydligare, bland annat genom att de nationella planerna har fått tydligare koppling till Parisavtalet.

Mot bakgrund av detta avser regeringen att välkomna förslaget till allmän inriktning. Regeringen avser att vid rådmötet fortsätta verka för milstolpar som ger investeringssäkerhet och möjliggör för kommissionen att övervaka medlemsstaternas framsteg med sina nationella bidrag. Det blir också viktigt att verka för en förordning med bland annat objektiva kriterier som säkerställer att EU når 2030-målen och siktar på långsiktiga klimatmål enligt Parisavtalet och att alla medlemsstater också bidrar.

Anf. 5 JOHAN NISSINEN (SD):

Herr ordförande! Ministern! Vi har en avvikande mening.

Sverigedemokraterna har tidigare haft avvikande meningar gällande styrningssystem för energiunionen samt energiunionen i sin helhet. Vi menar att detta är kostnadsdrivande och inte leder till minskat koldioxidläckage.

Även om vi generellt är negativa till förslaget vill vi lyfta fram en positiv del gällande att det kollektiva ansvaret förskjuts mer till medlemsstater som inte når upp till sina mål. Detta är något som vi har påpekat under lång tid.

Anf. 6 ORDFÖRANDEN:

Sammanfattningsvis finner jag att det finns majoritet för regeringens ståndpunkt under punkt 3 a med en avvikande mening från Sverigedemokraterna.

Vi går vidare till dagordningspunkt 3 b, Direktivet om förnybar energi.

Anf. 7 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr ordförande! På övergripande nivå vill jag påminna om att förnybarhetsdirektivet i flera avseenden sätter en lägstanivå för hela Europa. Det är bra, även om nivån jämfört med användningen av förnybar energi i Sverige enligt de överenskommelser vi har gjort tillsammans är för låg. Den är väldigt låg. Det handlar inte minst om transportsektorn. Men det är även viktigt att förslaget till direktiv som det ser ut nu efter förhandlingarna i rådet inte sätter käppar i hjulet för de länder som vill gå längre.

Regeringen anser därför att Sverige kan lämna stöd till ordförandeskapets förslag till allmän riktlinje.

Jag tänker redogöra för hur kommissionens förslag till direktiv utvecklas under förhandlingarna på några för Sverige viktiga områden: stödsystem för el, transportsektorn och hållbarhetskriterier för bioenergi.

Vi börjar med el. Som ni vet är effektiva och väl fungerande stödsystem för förnybar elproduktion en förutsättning för att vi ska kunna nå de svenska förnybarhetsmålen. Kommissionens förslag om att alla medlemsstater måste öppna sina stödsystem för anläggningar i andra länder har nu ändrats så att öppningen inte längre är obligatorisk utan tvärtom frivillig. Detta är en fråga som regeringen drivit eftersom den obligatoriska årliga öppningen skulle kunna innebära vissa svårigheter för med Norge gemensamma elcertifikatssystem.

När det gäller biodrivmedel har kommissionens ursprungliga förslag för transportsektorn inte fått gehör i rådet. Ordförandeskapet har presenterat ett nytt förslag, som min statssekreterare informerade näringsutskottet om i oktober.

Förslaget anger en miniminivå för andelen förnybar energi i transportsektorn och en miniminivå för andelen avancerade biodrivmedel i alla medlemsstater. Dessa nivåer ligger i det förslag till allmän riktlinje som presenterades inför TTE på 14 respektive 3 procent. Avancerade biodrivmedel räknas liksom i befintligt direktiv dubbelt. Högst 7 av de 14 procentenheterna får komma från konventionella biodrivmedel. Det innebär att en högre andel konventionella drivmedel får räknas mot andelen förnybar energi i transportsektorn jämfört med kommissionens ursprungliga förslag. Medlemsstaterna har därmed fått större frihet vid utformandet av olika nationella styrmedel såsom kvotpliktssystem.

I praktiken innebär detta att vi kan uppfylla kravet med vårt reduktionspliktssystem, vilket är positivt. Däremot bör ambitionsnivån för transportsektorn vara högre. Regeringen anser att Sverige tillsammans med likasinnade länder bör verka för att så blir fallet i det slutliga direktivet.

När det gäller fasta biobränslen berörs Sverige i högsta grad av förslaget att införa hållbarhetskriterier för skogsbiobränslen. Regeringen har därför bedrivit ett mycket aktivt påverkansarbete långt innan förslaget presenterades av kommissionen. Detta har gett resultat. Vi har generellt fått bra gehör – både i hur kommissionens förslag utformades och därefter i behandlingen nu i rådet, där förslaget har förbättrats ytterligare. Det gäller såväl de grundläggande principerna som hur de har konkretiserats i detaljer.

Slutligen kommer frågan varför regeringen inte driver frågan om en högre total emissionsnivå, som vad jag förstått var uppe i näringsutskottet när min statssekreterare var där och rapporterade.

Regeringen anser, vilket jag också tidigare framfört, att omställningstrycket i förslaget är för svagt. Genom energiöverenskommelsen har regeringen och delar av oppositionen lagt fast en mycket ambitiös och tydlig nationell energipolitik för en kontrollerad omställning till ett hållbart energisystem. Vi kommer att fortsätta verka för att EU:s energipolitik inte ska försvåra denna omställning.

När det gäller de faktiska övergripande målsättningarna i det här direktivet har ramarna beslutats av stats- och regeringscheferna i Europeiska rådet i oktober 2014, vilket naturligtvis var en fråga som var uppe i EU-nämnden när statsministern var här.

Jag hoppas att jag när frågan om faktiska procentsatser kommer upp på agendan efter att parlamentet har röstat om förslaget i plenum i januari 2018 har ett mer ambitiöst mandat för att driva frågan om ett högre mål då.

Mitt huvudfokus vid nästa veckas rådsmöte måste vara att rådet kan nå en allmän inriktning och att vi inte tappar de viktiga delar Sverige lyckats få in i de pågående förhandlingarna. Jag kommer även att vara tydlig med att Sverige förväntar sig en tillräcklig ambition för att EU på allvar ska ta ledartröjan i det omställningsarbete som måste till för att vi ska kunna klara av den globala uppvärmningen.

Anf. 8 JOHAN HULTBERG (M):

Herr ordförande! Tack, ministern, för föredragningen!

Från Moderaternas sida tycker vi att det är oerhört viktigt att förslaget om förnybarhetsdirektiv landar väl. Det är viktiga frågor inte minst för svensk skogsindustri och för våra möjligheter att nå de världsunikt höga ambitionsnivåer för klimatomställningen som vi har satt upp gemensamt i Sveriges riksdag.

Vi välkomnar alltså att det har gjorts rejäla förbättringar. Jag skulle bara önska att ministern ytterligare lite grann kunde lägga ut texten om hållbarhetskriterierna för de fasta biobränslena.

I övrigt stöder vi regeringens förslag till allmän inriktning och tycker att det är viktigt att regeringen fortsätter jobba stenhårt för att utfallet ska bli bra. Vi vet ju att parlamentet har fattat en del beslut som har varit minst sagt problematiska utifrån svensk ståndpunkt, så det är viktigt att rådet går in med en bra position i förhandlingarna med parlamentet när de väl börjar.

Anf. 9 ESKIL ERLANDSSON (C):

Ordförande! Tack, statsrådet, för redovisningen! Jag har två frågor eller synpunkter på detta material.

Den ena rör den debatt och diskussion som har förts över tid om hållbarhetskriterierna för bioenergi. Vi kommer alla ihåg de diskussioner som har förts om, för att nämna några saker, HVO och tallolja men också fasta biobränslen. Den siffermatematik som redovisas här tycker jag inte svarar på den fråga jag har. Kan vi nu i Sverige garantera att vi får använda oss av de möjligheter som vi har, det vill säga drivmedel som kommer från biomassa och de fasta biobränslen som vi har tillgång till – och som inom parentes kan skapa riktigt många jobb i vårt land?

Den andra saken som jag gärna vill ta upp kommer jag om statsrådet inte ändrar sig att anmäla en avvikande uppfattning om; det aviserar jag redan nu. Det är målen.

Sedan 2014 har vi Parisöverenskommelsen, som är framarbetad efter många diskussioner och med stor möda. Vi har en miljömålsberedning i vårt land som har ambitiösa mål som vi är förhållandevis överens om över partigränser.

Självklart måste vi kämpa mot detta. Vi måste ha låt mig kalla det en överambitiös nivå på vårt ställningstagande och hjälpa parlamentet att nå de förändringar för klimatet i världen som vi har möjlighet att göra.

Av det skälet förordar jag alltså att statsrådet ändrar sin inställning och redan nu tar fasta på vad parlamentet har sagt, nämligen 35 procent, i

de överläggningar som kommer att ske. Att vänta och säga att vi kan göra någonting sedan tycker jag är att ställa sig vid sidan om i de viktiga diskussionerna om det här, som verkligen kan göra skillnad. Detta apropå klimatet och Parisöverenskommelsen.

2017/18:17
15 december

Anf. 10 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Jag tackar ledamöterna för viktiga frågor. Jag ska börja med Johan Hultbergs fråga om hållbarhetskriterierna. När kommissionen skrev sitt förslag fick vi bort planerna på en reglerad marknad för skogsprodukter. Vi fick också stöd för principen att alla skogsbränslen från länder med en tillräcklig skogslagstiftning, till exempel Sverige, automatiskt ska anses vara hållbart producerade.

I rådsprocessen fick vi därefter gehör för detaljändringar om hållbarhetskriterierna, så att de nu ryms inom vår skogslagstiftning. Vi har också fått in flera ändringar som minskar den administrativa bördan, någonting som vi alla har varit överens om bör ske.

Det korta svaret på Eskil Erlandssons första fråga är ja, som detta förslag nu föreligger. Men precis som Johan Hultberg tog upp, och som jag tror att Eskil Erlandsson är medveten om, betyder det inte att vi är i mål för tid och evighet. Att garantera är svårt när vi vet hur det är när det gäller delar av parlamentet. Vi vet alla vad parlamentets miljöutskott hade för sig för några veckor sedan. Detta innebär alltså inte att vi får slå oss till ro, utan vi kommer naturligtvis att behöva fortsätta jobba. Jag har exempelvis, efter miljöutskottets avgörande, haft kontakt med ett flertal av de svenska partierna och parlamentarikerna för att vi tillsammans ska driva på, så att processen från parlamentet fortsätter hyfsat så att det i den trilogförhandling som följer inte blir parlamentets linje utan denna linje som blir vinnare.

Svaret till Eskil Erlandsson är med detta förslag ja. Men vi måste fortsätta jobba. Det är otvetydigt så.

När det gäller målen vill jag bara påminna nämnden om att när frågan behandlades inför stats- och regeringscheferna 2014 hade regeringen en annan ambition. Den var betydligt högre än de 27 procent som det blev. Men då fanns det inte någon majoritet för det i denna nämnd, utan de fyra borgerliga partierna plus Sverigedemokraterna, inklusive Centerpartiet, röstade för att det skulle vara 27 procent.

Även om Eskil Erlandsson har helt rätt om att det därefter har tillkommit ett Parisavtal har inte det grundläggande problemet förändrats. Klimatproblemen var välkända redan då.

Svaret på Eskil Erlandssons fråga är att jag är beredd att driva på för en högre ambitionsnivå. Det vill jag av många olika skäl. För det första vill jag det för att vi har det betydligt bättre i Sverige. För det andra vill jag det för att vi i grund och botten från regeringens sida länge har ansett det. Men anledningen till att jag svarar som jag gör är för att frågan inte är uppe på dagordningen nu. Den kommer upp på dagordningen när det blir en trilogförhandling med parlamentet.

Jag återkommer gärna till nämnden för ett mandat för en högre ambitionsnivå. Där har vi inte några skilda uppfattningar. Tvärtom har vi nog liknande uppfattningar.

Dessutom vill jag bara påpeka för Eskil Erlandsson att parlamentet ännu inte har tagit ställning, utan det är ett utskott i parlamentet som har

lagt fram ett förslag. Jag hoppas naturligtvis att det blir hela parlamentets uppfattning, inte tu tal om något annat.

Anf. 11 JOHAN NISSINEN (SD):

Vi har en avvikande mening. Vi har tidigare haft avvikande mening gällande förnybartdirektivet samt energiunionen i dess helhet, då vi anser att detta är kostnadsdrivande och inte leder till minskat koldioxidläckage.

Vi ser dock positivt på att det inte längre är obligatoriskt för medlemsstaterna att öppna sina stödsystem för förnybar el.

Anf. 12 AMINEH KAKABAVEH (V):

Jag tackar ministern för detta. Vi tycker att det är dags för Sverige att redan nu driva på för ett högre mål. Vi har under många år haft ett högre mål och större ambitioner i Vänsterpartiet. Därför vill jag anmäla avvikande mening om att vi tycker att Sverige bör ha högre ambitioner gällande förnybar energi. Vi menar att det är dags för Sverige att våga satsa på att driva ett mål på 45 procent för förnybar energi. Vi tycker också att Sverige bör driva på för ett högre mål beträffande energieffektivisering på 40 procent. Detta är viktiga förutsättningar för en hållbar miljö- och klimatomställning.

Anf. 13 ORDFÖRANDEN:

Önskar samordnings- och energiministern ordet?

Anf. 14 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr ordförande! Eftersom det var två avvikande meningar har jag inga synpunkter. Det är varje partis rätt att framföra sådana.

Anf. 15 ESKIL ERLANDSSON (C):

Man kan konstatera att den tekniska utvecklingen, men också den politiska utvecklingen, har varit påfallande sedan 2014. Jag tycker inte att vi ska glömma detta. År 2014 kände vi inte till ordet Parisavtal till exempel. Diskussionerna var i sin linda, om de ens var det, och meningsskiljaktigheterna var påfallande då.

Nu har vi ett avtal, nu bör vi gå före och nu bör vi, tycker jag, visa ambitioner. Därför anmäler jag avvikande mening om att vi ska gå före och stödja 35-procentsåtagandet som ett utskott i parlamentet har föreslagit till Europaparlamentet.

Anf. 16 TINA ACKETOFT (L):

Från Liberalernas vill jag säga att jag instämmer med Eskil Erlandsson när det gäller det faktum att vi ska gå före och driva dessa förhandlingar. Men vad jag förstår är det också regeringens intention att vi ska vara ledande när det gäller dessa procentsatser. Vi stöder alltså regeringens hållning i fråga om detta och avser att återkomma när det gäller procentbingon vid senare tillfälle.

Anf. 17 ORDFÖRANDEN:

Jag finner sammanfattningsvis att det finns en majoritet för regeringens ståndpunkt med en avvikande mening från Sverigedemokraterna, en

avvikande mening från Vänsterpartiet och en avvikande mening från Centerpartiet.

Vi går vidare till dagordningspunkt 3 c, Elförordning, och 3 d, Eldirektivet, som vi behandlar i ett sammanhang.

2017/18:17
15 december

Anf. 18 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr ordförande! Syftet med kommissionens förslag är att underlätta omställningen av energisystemet i Europa till en större andel förnybar elproduktion och aktivare konsumenter. Förslaget har också målsättningen att förbättra elmarknadens funktion genom fri prisbildning, ökad konkurrens, integration mellan länder och ett utökat regionalt samarbete. Denna inriktning har regeringen kunnat stödja under förhandlingarna.

Det förslag som nu ligger på bordet har fortfarande samma målsättningar. Regeringen anser att Sverige kan ge stöd till ordförandeskapets förslag till allmän inriktning.

Bestämmelserna har dock urvattnats något jämfört med kommissionens ursprungliga förslag, och regeringen har för avsikt att vid rådsmötet verka för en mer ambitiös lagstiftning på några punkter. Jag tänkte nämna de viktigaste.

Till de viktigaste frågorna hör bestämmelserna om fri elhandel mellan länder. Regeringen avser att vid rådsmötet fortsatt verka för att en tydlig princip ska vara att gränsöverskridande handel inte ska begränsas på grund av nätbegränsningar inom ett enskilt land.

Regeringen avser också att verka för mer ambitiösa regler vad gäller utfasning av reglerade elpriser för slutkunder. Korrekta prissignaler är viktiga, bland annat för att åstadkomma förbrukarflexibilitet och rätt åtgärder för energieffektivisering.

Slutligen kan kapacitetsmekanismer nämnas. Regeringen anser att sådana ska införas när det verkligen är motiverat och att stöd som ges inom ramen för en kapacitetsmekanism inte bör gå till elproduktion med stora utsläpp av växthusgaser.

Anf. 19 JOHAN NISSINEN (SD):

Vi har en avvikande mening. Vi har tidigare anmält generella avvikande meningar gällande vinterpaketet och skärpta och tydliga regler bland annat vad gäller införande av kapacitetsmekanismer, elområden och prisregleringen. Vi ställer oss inte bakom regeringens och kommissionens vilja om en ökande andel av kostnadsdrivande förnybar energi, som inte leder till ett minskat koldioxidläckage. Men vi ser positivt på att kravbilden i kommissionens förslag har mjukats upp.

Anf. 20 ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr ordförande! Jag tackar statsrådet för redovisningen. Jag har två frågeställningar. Den ena rör om detta kan leda till en skyldighet för en medlemsstat att bygga ut sin kapacitet i elnätssystemet för att kunna transitera el någon annanstans, alltså till ett tredjeland.

Den andra frågeställningen handlar om de elhandelsområden som vi har i vårt land. Vad jag känner till har vi fyra sådana områden. Blir de möjliga att ha kvar med ett ja till det som nu ligger på bordet?

Anf. 21 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr ordförande! Jag skulle kunna göra det mycket enkelt för mig och svara nej på Eskil Erlandssons första fråga och ja på den andra. Men jag ska vara lite mer utförlig.

När det gäller frågan om detta kommer att leda till en skyldighet för medlemsländer att göra en utbyggnad av kapaciteten för transitering är svaret nej. Det måste varje land bestämma.

Beträffande Eskil Erlandssons andra fråga om hur man annars åstadkommer det kan jag säga att det handlar om det som vi tvingades in i 2011–2012, nämligen elprisområden. För att vara ärlig är det detta som denna diskussion i grund och botten handlar om, nämligen skyldigheten för Tyskland att införa dessa eller inte. Den tyska regeringen har en ganska bestämd uppfattning. Men grannländerna, inklusive Sverige, känner av begränsningarna i det tyska systemet som är till men för kunderna på andra sidan gränsen i Danmark och Sverige.

Svaret på den första frågan är alltså nej, det kommer inte att innebära någon sådan skyldighet. Svaret på den andra frågan är ja, det kommer inte att påverka möjligheterna att ha elprisområden.

Anf. 22 ORDFÖRANDEN:

Sammanfattningsvis finner jag att det finns majoritet för regeringens ståndpunkt med en avvikande mening anmäld från Sverigedemokraterna.

Kvar på dagordningen finns Övriga frågor. Önskar ministern tillägga något?

Anf. 23 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Nej.

Anf. 24 ORDFÖRANDEN:

Då får vi tacka samordnings- och energiministern för hans medverkan vid EU-nämndens sammanträde och önskar honom och hans medarbetare en god jul och ett gott nytt år.

Anf. 25 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Jag önskar ordföranden och ledamöterna en god jul och ett gott nytt år. Sedan kommer vi tillbaka för ett härligt valår.

Innehållsförteckning

2017/18:17
15 december

§ 1 Transport, telekommunikation och energi.....	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 4 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	1
Anf. 5 JOHAN NISSINEN (SD).....	2
Anf. 6 ORDFÖRANDEN.....	2
Anf. 7 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	2
Anf. 8 JOHAN HULTBERG (M)	4
Anf. 9 ESKIL ERLANDSSON (C).....	4
Anf. 10 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	5
Anf. 11 JOHAN NISSINEN (SD).....	6
Anf. 12 AMINEH KAKABAVEH (V)	6
Anf. 13 ORDFÖRANDEN.....	6
Anf. 14 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	6
Anf. 15 ESKIL ERLANDSSON (C).....	6
Anf. 16 TINA ACKETOFT (L)	6
Anf. 17 ORDFÖRANDEN.....	7
Anf. 18 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	7
Anf. 19 JOHAN NISSINEN (SD).....	7
Anf. 20 ESKIL ERLANDSSON (C).....	7
Anf. 21 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	8
Anf. 22 ORDFÖRANDEN.....	8
Anf. 23 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	8
Anf. 24 ORDFÖRANDEN.....	8
Anf. 25 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	8